

Amersfoorts Kamerkoor

o.l.v. Jos Leussink

de zee, de avond, de herfst

Composities van o.a.

Ralph Vaughan Williams

Gösta Nyström

Einojuhani Rautavaara

Jos van Amelsvoort

Adrian Cruft

Zaterdag 10 november 2012, om 20.15 uur

Protestantse Kerk De Inham, Hamseweg 40 te Hoogland

Toegang € 12,50 incl. programmaboekje

Het Amersfoorts Kamerkoor is een gemengd koor met ruim twintig leden; enthousiaste amateurs die ernaar streven op een muzikaal hoog niveau te zingen. Het is in 1972 opgericht door Andries Clement en staat sinds 1975 onder leiding van Jos Leussink. In 1979 werd het koor lid van de 'Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst', die nu de 'Vereniging Toonkunst Nederland' heet. In het voorjaar van 2012 bestond het Amersfoorts Kamerkoor 40 jaar. Dit is met een feestelijk jubileumconcert gevierd.

De samenstelling van het programma is bij de muzikwetenschapper Jos Leussink in muzikaal kundige handen, met boeiend, niet alledaags repertoire. De werken die het koor ten gehore brengt, zijn vaak 'juweeltjes' die zelden worden uitgevoerd, en een genot zijn voor de ware muziekliefhebber.

Meestal kiest Jos een thema dat als een rode draad door het hele programma loopt. Dat kan een stijlperiode of een groep tijdgenoten zijn, maar ook een onderwerp als de liefde of een dichter die diverse componisten heeft geïnspireerd.

Het repertoire omvat een breed scala aan muziekstijlen en -stromingen, van renaissance tot heden. Zo zijn er werken uitgevoerd van Nederlandse componisten als Joep Straesser en Wim Franken, maar ook van oude bekenden als Monteverdi, Brahms en Mozart. Verder geeft het koor regelmatig kerst- en passieconcerten.

Het Amersfoorts Kamerkoor geeft doorgaans twee concerten per jaar. Daarnaast treedt het koor incidenteel op bij bijzondere gelegenheden, zoals inloopconcerten, dag van de Amateurkunst, en dergelijke.

Er wordt hoofdzakelijk 'a capella' gezongen. Bij speciale gelegenheden werkt het koor samen met solisten, ensembles of andere koren. Hoewel het koor meestal te horen is in Amersfoort, treedt het ook op buiten de stadsgrenzen. Zo zijn er concerten gegeven in o.a. Harderwijk, Utrecht, Veere, Arnhem, Zwolle, Hoensbroek, Maarn en Liberec (Tsjechië).

Sopranen: Hanneke van Baal, Helma Eijck, Simone Houtman, Pauline van Hulst, Joke Janssen, Jopie Kuiper, Monique van Tuin.

Alten: Laura de Boer, Willemien Koster, Anja van Maaren, Monika Marlissa, Yvonne Meijer, Els Monquil, Trees Veerkamp.

Tenoren: Henk van Andel, Jan Willem Lignac, Ruud te Nuijl, Jan van der Zwan

Bassen: Arnold van Berkel, Henri Brokaar, Peter Bruinsma, Jan Heine, Jan Visscher

Jos Leussink zette zijn eerste schreden in de muziek als sopraantje in het koor van zijn vader. Daarnaast ontwikkelde hij zich als pianist en organist. Hij voltooide zijn studie muziekwetenschappen aan de Universiteit van Utrecht in 1975. In datzelfde jaar werd hij dirigent van het Amersfoorts Kamerkoor.

Voor koordirectie stak hij zijn licht op bij Kurt Thomas, Jaap Hillen, Jan Boogaarts, Stephane Caillat, Philippe Caillard en Claus Martin Ziegler.

Sinds 1978 is hij ook dirigent van het ASKO Kamerkoor in Amsterdam, dat uitsluitend hedendaagse muziek ten gehore brengt. Gedurende meer dan twintig jaar was hij programmamaker klassieke muziek voor de KRO.

Jos was tot enkele jaren geleden als docent koordirectie verbonden aan het Conservatorium te Zwolle.

PROGRAMMA

Wij stellen uw applaus extra op prijs, indien u dat wilt beperken tot het einde van elk blokje muziek van eenzelfde componist.

Johannes Brahms (1833–1897)

Drei Gesänge, Opus 42

1. Abendständchen
2. Vineta

Einojuhani Rautavaara (geb. 1928)

Die erste Elegie

Johannes Brahms

Fünf Gesänge, Opus 104

3. Letztes Glück
4. Verlorene Jugend
5. Im Herbst

Adrian Cruft (1921–1987)

Four Madrigals

Against Love
Ladies, Farewell
Farewell, ungrateful Traitor
If Love be Life

Ralph Vaughan Williams (1872–1952)

Three Shakespeare Songs

Full Fathom Five
The Cloud-Capp'd Towers
Over Hill, Over Dale

Gösta Nystroem (1890-1966)

Tre Havsvisioner

Havets hand
Vid havet
Havet

Ralph Vaughan Williams

Three Elizabethan Part Songs

2. The Willow Song

Jos van Amelsvoort (1910-2003)

Sept Poèmes

5. Chanson d'automne
6. Il pleure dans mon coeur
7. Le ciel par-dessus le toit

Alphons Diepenbrock (1862-1921)

Chanson d'automne

De zee, de avond, de herfst

Door Jos Leussink

*'Denn das Schöne ist nichts
als des schrecklichen Anfang, den wir noch grade ertragen,
und wir bewundern es so, weil es gelassen verschmählt,
uns zu zerstören.'*¹

Rainer Maria Rilke, Die Erste Elegie

Dit geeft in scherpe bewoordingen aan hoe wij gefascineerd zijn door de schoonheid van het vergankelijke. Die dient zich aan op ontelbare niveaus: uren en dagen die verstrijken, seizoenen en jaren die elkaar opvolgen, over ouder worden en de natuur die geeft en neemt. Dichters beschrijven deze waarnemingen vaak in beelden aan de natuur ontleend. Aanvankelijk lijken die op zichzelf te staan, maar ze worden gaandeweg meer en meer een metafoor voor het menselijk lot en zijn tekort.

U bent gewaarschuwd: dit is een programma vol *spleen*, vol herfstgeur- en kleur, over *letztes Glück* en *verlorene Jugend*, over de letterlijk overweldigende zee, en over de ontoereikendheid van ons machtigste wapen: liefde.

Johannes Brahms is nog geen dertig als hij zijn Opus 42 schrijft. Hiervoor gebruikte hij teksten van vroeg-romantische dichters: Brentano's *Hör, es klagt die Flöte wieder* en Wilhelm Müllers evocatie van de verzonken stad *Vineta*.

Meer dan vijftig jaar later is hij toe aan Opus 104. De teksten daarvoor vindt hij bij zijn tijdgenoten, allen volbloed romantici: de muziekcriticus en latere biograaf van Brahms, Max Kalbeck, de in Bohemen werkzame Josef Wenzig en Brahms' goede vriend en kenner van het 'plattdüütsch' Klaus Groth.

Deze werken van Brahms omgeven de eerste van de *Duineser Elegien* van Rilke, gecomponeerd door, naar geboortejaar, de jongste componist van dit programma, de nu 84-jarige Fin **Einojuhani Rautavaara**. Zijn sonore akkoordiek met subtiele afwisselingen van majeur en mineur schraagt de beeldrijke taal van Rilke voortreffelijk. Rilkes poëzie geeft zich nooit meteen gewonnen, maar is onze inspanning meer dan waard. Zijn beschrijving van de menselijke beperking helpt ons om ons er minstens enigszins mee te verzoenen. Rautavaara componeerde de Elegie in 1993, precies zeventig jaar nadat Rilke zijn Elegien publiceerde².

In lichtere toon klinkt bijtende kritiek op de onvolkomenheid van de liefde op teksten van Engelse dichters naast en na Shakespeare, gekozen door **Adrian Cruft** (1921-1987).

Als contrabassist was hij een leerling van zijn vader, als dirigent van Sir Adrian Boult, als componist van Gordon Jacob en Edmund Rubbra. Zijn studie moest hij onderbreken voor een lange dienstdienst tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarna ontwikkelde hij zich tot een 'performer's composer' met een kordate, bondige stijl, die op enige afstand bleef van de nieuwste nieuwigheden. Niettemin was hij een krachtig stimulator van jonge componisten en muzikanten.

Shakespeare-zettingen van **Ralph Vaughan Williams** omgeven drie zeegedichten van de Zweedse componist Gösta Nystroem, over wie dadelijk meer.

Vaughan Williams koos de teksten uit het toneelwerk van Shakespeare en ook daar functioneren ze als liederen. De *Three Shakespeare Songs* uit 1951 komen uit *The Tempest* en uit *A Midsummer Night's Dream*.

Het is geen herfststorm die Shakespeare in *The Tempest* laat woeden. Prospero, als hertog verdreven uit Milaan, door afzondering en studie tot tovenaars uitgegroeid, ontketent met behulp van de geest Ariël een vervaarlijk echt lijkende, virtuele storm waarmee hij wraak neemt op zijn politieke tegenstrevers. Alle omstanders zijn er van overtuigd dat het schip waarop zijn opponenten voeren met man en muis is vergaan.

¹ Want het schone is niets dan het begin van het verschrikkelijke, hetgeen we net verdragen, en we bewonderen het zo, omdat het bedaard versmaadt ons te vernietigen.

² Zijn eerste Elegie had hij overigens al geschreven vóór de Eerste Wereldoorlog, in 1912.

Niets blijkt minder waar, maar dat komt pas aan het licht in de laatste akte. Wanneer 's konings zoon prins Ferdinand levend en wel verschijnt, pepert Ariël hem in dat zijn vader, als alle andere opvarenden, is omgekomen.

Full fathom five thy father lies zingt hij en: 'van zijn botten wordt koraal gemaakt'. Deze tekst wordt relativerend begeleid door de klank van vrolijke doodsklokjes.

Wanneer het stuk zich ontwikkelt in de richting van een happy end, waarschuwt Prospero in *The Cloud-Capp'd Towers* voor de vluchtigheid der dingen, want die zullen, net als deze onwerkelijke vertoning, 'leave not a rack behind.'

Even vluchtig en onwerkelijk is de fee in het tweede bedrijf van *A Midsummer Night's Dream*. In deze kortste nacht heeft die een geweldige haast om, in opdracht van de feeënkoningin, alle gewassen tijdig van dauwdruppels te voorzien. Dus rent hij met grote haast *Over hill, over dale*.

Ook in het tweede van de *Three Elizabethan Part Songs* - meer dan een halve eeuw eerder gecomponeerd - gebruikt Vaughan Williams een liedtekst, en wel uit *Othello*.

Desdemona herinnert zich dit liedje van haar moeders dienstmeisje. 'An old thing 't was, but it express'd her fortune' Ze had het gezongen toen haar vriend haar in de steek had gelaten en opnieuw toen ze stierf. 'That song tonight will not go from my mind' zegt Desdemona voordat ze de *Willow Song* zingt. Weinig later zal de jaloeerse titelheld en echtgenoot *Othello* haar van het leven beroven.

Het Zweedse dubbeltalent **Gösta Nystroem** (1890-1966) ontwikkelde zich aanvankelijk als componist én als schilder. Na studie in Göteborg en Kopenhagen ging hij naar Parijs voor lessen bij onder anderen Vincent d'Indy. Daar besloot hij om niet meer te schilderen - hij deed het tot dan toe enigszins in de kubistische stijl van Georges Braques - om zich voortaan volledig te wijden aan het componeren. Zijn fascinatie voor Shakespeare blijkt onder meer uit zijn toneelmuziek bij *The Tempest* en zijn *Vierde Symfonie 'Shakespeariana'*.

Ook de zee boeide hem enorm zoals blijkt uit het sinfonische gedicht *Ishavet - La mer arctique* en de *Sinfonia del mare*. In 1956 koos hij drie zeegedichten van tijd- en taalgenoten voor de cyclus *Tre havsvisioner* (Diktonius was een Zweeds sprekende Fin). Daarin combineert hij de Franse verworvenheden met een onmiskenbaar Zweedse sonoriteit van smakelijk gekruide akkoorden in wijde liggingen.

Het laatste woord in dit concert is aan twee Nederlandse componisten aan de hand van de dichter Paul Verlaine.

Precies in het jaar waarin Rautavaara zijn *Erste Elegie* schreef componeerde de Brabantse componist **Jos van Amelsvoort** de *Sept poèmes de Paul Verlaine*. Zijn stijl wortelt goeddeels in de romantische traditie van de negentiende eeuw - de tijd van Brahms en Paul Verlaine - zij het uitgebreid met samenklanken van daarna.

Het *Chanson d'automne* maakt deel uit van de *Poèmes saturniens* uit 1866. Saturnien, omdat de astrologie de planeet Saturnus in verband brengt met zware melancholie.

Bezien we Verlaines levensloop, dan was de sombere stemming op zijn eenentwintigste niet misplaatst.

Zes jaar later, net vader geworden van een zoon, schreef hij het bekende en veel geciteerde *Il pleure dans mon coeur*. Het vormt de weerslag van de onmetelijke spanning tussen zijn gevoelens voor zijn vrouw Mathilde Mauté en zijn ontluikende liefde voor collega-dichter Arthur Rimbaud.

Het onschuldige *Le ciel est par-dessus le toit* lees je anders als je weet dat hij het schreef in de gevangenis in Brussel. Daar zat hij een straf uit van twee jaar na een schietincident, waarbij hij zijn vriend Rimbaud had verwond.

Na deze wetenswaardigheden luister je anders naar de herhaling van zijn *Chanson d'automne*, nu in de zetting die **Alphons Diepenbrock** er van maakte in het jaar van Brahms' overlijden. Dat was een jaar nadat Verlaine berooid en eenzaam was gestorven.

Misschien vinden we troost bij Brahms' vriend en romanticus Klaus Groth, zoals eerder is te horen in dit programma: 'Feucht wird das Aug, doch in der Träne Blinken entströmt des Herzens seligster Erguß'³.

³ Vochtig wordt het oog, maar in het blinken van de tranen stroomt uit het hart de diepste ontboezeming.

Tussen [rechte haken] staan weglatingen, toevoegingen of herhalingen door de componist.

Johannes Brahms
Drei Gesänge, Opus 42

(vert. Rein de Vries)

1. Abendständchen

(Clemens Brentano, 1778-1842)

Hör, es klagt die Flöte wieder,
und die kühlen Brunnen rauschen,
golden wehn die Töne nieder,
stille, laß uns lauschen!

Holdes Bitten, mild Verlangen,
wie es süß zum Herzen spricht!
durch die Nacht, die mich umfängen,
blickt zu mir der Töne Licht.

2. Vineta

(Wilhelm Müller, 1794-1827)

Aus des Meeres tiefem, tiefem Grunde
klingen Abendglocken, dumpf und matt.
Uns zu geben wunderbare Kunde
von der schönen, alten Wunderstadt.

In der Fluten Schoß hinab gesunken,
blieben unten ihre Trümmer stehn.
Ihre Zinnen lassen goldne Funken
widerscheinend auf dem Spiegel sehn.

Und der Schiffer, der den Zauberschimmer
einmal sah im hellen Abendrot,
nach derselben Stelle schiffte er immer,
ob auch ringsumher die Klippe droht.

Aus des Herzens tiefem, tiefem Grunde
klingt es mir wie Glocken, dumpf und matt.
Ach, sie geben wunderbare Kunde
von der Liebe, die geliebt es hat.

Eine schöne Welt ist da versunken,
ihre Trümmer blieben unten stehn,
lassen sich als goldne Himmelfunken
oft im Spiegel meiner Träume sehn.

Und dann möcht ich tauchen in die Tiefen,
mich versenken in den Wunderschein,
und mir ist, als ob mich Engel riefen
in die alte Wunderstadt herein.

Serenade

Hoor, hoe klinkt de fluit weer klaaglijk
en het ruisen van de wel,
gouden tonen dalen vaaglijk
luister stil, stil naar dit spel!

't Klinkt naar zacht en mild verlangen,
raakt het hart met zoet gefluit!
door de nacht ben ik omvängen,
maar als licht schijnt het geluid.

Vineta

Uit de diepste diepten van de zeeën
klinken avondklokken, dof en mat.
Hoor zij brengen wondere berichten
van een mooie, oude wonderstad.

In de schoot der baren afgezonken,
bleven onder slechts ruïnes staan.
Hun kantelen laten gouden vonken
blinkend op de waterspiegel staan.

En de zeeman, die de toverschitter
eenmaal zag in 't felle avondrood,
wendt de steven steeds weer naar het glitter
ook al dreigen klippen met de dood.

Uit de diepste diepten van mijn harte
klinkt het mij als klokken, dof en mat.
Ach, zij brengen wondere berichten
van de liefdes die 't heeft liefgehad.

'n Mooie wereld ligt daar diep verzonken,
onder bleven de ruïnes staan,
laten zich als gouden hemelsvonken
vaak weerspiegelen in dromenwaan.

'k Zou wel willen duiken in de diepten,
mij verzinken in het wonderlicht.
En het is alsof mij eng'len riepen
naar de wonderstad die diep daar ligt.

Einojuhani Rautavaara

Die erste Elegie

(Rainer Maria Rilke, 1875-1926)

Wer, wenn ich schrie, wer hörte mich denn aus der Engel Ordnungen? Und gesetzt selbst, es nähme einer mich plötzlich ans Herz: ich verginge von seinem stärkeren Dasein.

Denn das Schöne ist nichts als des Schrecklichen Anfang, den wir noch grade ertragen, und wir bewundern es so, weil es gelassen verschmätzt, uns zu zerstören. Ein jeder Engel ist schrecklich. [...]

Ach, wen vermögen wir denn zu brauchen? Engel nicht und Menschen nicht, und die findigen Tiere merken es schon, daß wir nicht sehr verläßlich zu Haus sind in der gedeuteten Welt.

Und es bleibt uns vielleicht irgend ein Baum an dem Abhang, daß wir ihn täglich wiedersähen; es bleibt uns die Straße von Gestern [...].

O und die Nacht, wenn der Wind voller Weltraum uns am Angesicht zehrt -, wem bliebe sie nicht, die ersehnte, sanft enttäuschende, welche dem einzelnen Herzen mühsam bevorsteht. [...].

Ja, die Frühlinge brauchten dich wohl. Es muteten manche Sterne dir zu, daß du sie spürtest. Es hob sich eine Woge heran im Vergangenen, oder da du vorüberkamst am geöffneten Fenster, gab eine Geige sich hin. [...]

Stimmen, Stimmen. Höre, mein Herz, wie sonst nur Heilige hörten: daß sie der riesige Ruf aufhob vom Boden; [...]

Es rauscht jetzt von jenen jungen Toten zu dir. [...]

Freilich ist es seltsam, die Erde nicht mehr zu bewohnen, kaum erlernte Gebräuche nicht mehr zu üben, Rosen und andern eigens versprechenden Dingen nicht die Bedeutung menschlicher Zukunft zu geben; [...] und selbst den eigenen Namen wegzulassen wie ein zerbrochenes Spielzeug [...], und alles [...] so lose im Raume flattern zu sehen. [...]

Aber Lebendige machen alle den Fehler, daß sie zu stark unterscheiden. Engel (sagt man) wüßten oft nicht, ob sie unter Lebenden gehn oder Toten. Die ewige Strömung reißt durch beide Bereiche alle Alter immer mit sich und übertönt sie in beiden. [...]

Ist die Sage umsonst, daß einst in der Klage um Linos wagende erste Musik dürre Erstarrung durchdrang; daß erst im erschrockenen Raum, dem ein beinah göttlicher Jüngling plötzlich für immer enttrat, das Leere in jene Schwingung geriet, die uns jetzt hinreißt und tröstet und hilft?

De eerste elegie

(vert. W. Bronzwaer)

Wie, zou ik roepen, vernam, uit der engelen koren, mijn stem? En gesteld dat er onverwachts één mij ter harte nam: aan zijn sterkere wezen zou ik vergaan.

Want het schone is niets dan het juist nog door ons te verdragen begin der verschrikking, en wij bewonderen het zo omdat het, onaangedaan, versmaadt ons te vernietigen. Schrikwekkend is iedere engel. [...]

Ach, op wie zijn wij in staat ons aangewezen te weten? Niet op engelen of mensen; zelfs de vindingrijke dieren bespeuren dat wij niet erg betrouwbaar thuis zijn in ons verklaarde bestaan. En er rest ons misschien hier of daar een boom op een helling, elke dag weer door ons te herkennen; de weg die wij gisteren namen; [...].

O, en de nacht, als de wind van de ruimte in ons gezicht schrijnt; zij blijft altijd, de verlangde, zacht ons ontgoochelende, ieder afzonderlijk hart moeizaam wachtende nacht. [...]

Wel waren de lentes op jou aangewezen. Sterren in groten getale verlangden dat je hen waarnam. Uit het verleden welke bijwijlen een golf van herinnering op. Een viool bood zich soms aan terwijl je voorbij een openstaand raam liep. [...]

Stemmen, stemmen. Luister, mijn hart, zoals eerder slechts heiligen luisterden, door de grote wekroep opgetild tot zij zweefden; [...]

Thans ruist zij je toe van die jonge doden daarginds. [...]

Vreemd is het wel, de aarde niet meer te bewonen, zich van nauwelijks geleerde gewoontes niet meer te bedienen, rozen, en andere tekens vervuld van belofte niet langer de zin van een menselijke toekomst te geven; [...] en van zijn naam zelfs zich te ontdoen als van een gebroken stuk speelgoed, en alles [...] in de ruimte ontbonden te zien. [...]

Levenden echter maken de fout van het onderscheid. Engelen (zegt men) weten vaak niet of zij onder de doden verkeren of met de levenden. De eeuwige stroming voert in beide rijken alle tijden des levens naar een hogere eenheid. [...]

Is de sage dan zinloos, dat ooit, in de klaagzang om Linos, de eerste muziek schuchter de kluisters der starheid doorbrak; dat in de ontzetting der ruimte, door een bijna goddelijke jongeling plotseling voor altijd verlaten, de leegte ging wiegen in die deining die ons thans nog vervoert, en ons troost, en ons helpt?

Johannes Brahms
Fünf Gesänge, Opus 104

(vert. Rein de Vries)

3. Letztes Glück

(Max Kalbeck, 1850-1921)

Leblos gleitet Blatt um Blatt
still und traurig von den Bäumen;
seines Hoffens nimmer satt,
lebt das Herz in Frühlingsträumen.
Noch verweilt ein Sonnenblick
bei den späten Hagerosen,
wie bei einem letzten Glück,
einem süßen, hoffnungslosen.

Laatste geluk

Levenloos glijdt blad na blad
stil en treurig van de bomen,
Nimmer verzadigd van de hoop
leeft het hart in lentedromen.
Nog valt een zonnestraal
op de late rozenstruiken,
Zoals op een laatste geluk,
zoet maar hopeloos.

4. Verlorene Jugend

(Josef Wenzig, Bohemen 1807-1876)

Brausten alle Berge,
sauste rings der Wald
meine jungen Tage,
wo sind sie so bald?
Jugend, teure Jugend,
flohest mir dahin;
o du holde Jugend,
achtlos war mein Sinn!

Verloren jeugd

Bruisten alle bergen,
ruiste 't woud rondom,
de dagen van mijn jeugd,
waar zijn ze zo snel gebleven?
Jeugd, dierbare jeugd,
Vlood mij heen,
o jij bekoorlijke jeugd,
en ik merkte 't niet!

Ich verlor dich leider,
wie wenn einen Stein
jemand von sich schleudert
in die Flut hinein.
Wendet sich der Stein auch
um in tiefer Flut,
weiß ich, daß die Jugend
doch kein Gleiches tut.

Ik verloor je helaas,
zoals wanneer iemand
een steen van zich werpt
in de stroom.
Ook al keert de steen zich
om in de stroom,
ik weet dat de jeugd
zoiets niet doet.

5. Im Herbst

(Klaus Groth, 1819-1899)

Ernst ist der Herbst.
Und wenn die Blätter fallen,
sinkt auch das Herz zu trübem Weh herab.
Still ist die Flur,
und nach dem Süden wallen
die Sängler stumm, wie nach dem Grab.

In de herfst

Ernstig is de herfst.
En als de blaren vallen,
zakt ook het hart weg in droeve pijn.
Stil is het veld,
En naar het zuiden trekken
de zangers stil, als naar het graf.

Bleich ist der Tag,
und blasse Nebel schleiern
die Sonne wie die Herzen ein.
Früh kommt die Nacht:
denn alle Kräfte feiern,
und tief verschlossen ruht das Sein.

Bleek is de dag,
en vale nevelen omsluiëren
de zon net als de harten.
Vroeg komt de nacht:
want alle krachten sparen,
en diep besloten rust het zijn.

Sanft wird der Mensch.
Er sieht die Sonne sinken,
er ahnt des Lebens wie des Jahres Schluß.
Feucht wird das Aug,
doch in der Träne Blinken
entströmt des Herzens seligster Erguß.

Week wordt de mens.
Hij ziet de zon ondergaan,
hij vermoedt het eind van het jaar, als van het
leven. Vochtig wordt het oog,
maar in het blinken van de tranen
stroomt uit het hart de diepste ontboezeming.

Adrian Cruft
Four Madrigals

Against Love

(Thomas Lodge, 1558–1625)

Accursed be love and they that trust his trains:
He tastes the fruit, whilst others toil;
He brings the lamp, we lend the oil;
He sows distress, we yield him soil;
He wageth war, we bide the foil.

Accursed be love and they that trust his trains:
He lays the trap, we seek the snare;
He threateneth death, we speak him fair;
He coins deceits, we foster care;
He favoureth pride, we count it rare.

Accursed be love and they that trust his trains:
He seemeth blind, yet wounds with art;
He vows content, he pays with smart;
He swears relief, yet kills the heart;
He calls for truth, yet scorns desart;

Accursed be love and they that trust his trains:
Whose Heaven is Hell, whose perfect joys, are
pains.
Accursed be love.

Ladies, Farewell

(James Howard, fl. 1666–74)

Ladies, farewell! I must retire!
Though I your faces all admire,
And think you heavens in your kinds,
Some for beauties, some for minds:
If I stay, and fall in love,
One of these heavens, hell would prove.

[Ladies, farewell!]
Could I know one, and she not know it,
Perhaps I then might undergo it!
But if the least she guess my mind,
Straight in a circle I'm confined!
By this I see, who once doth dote,
Must wear a woman's livery coat!

[Ladies, Farewell!]
Therefore, this danger to prevent,
And still to keep my heart's content,
Into the country I'll with speed,
With hounds and hawks my fancy feed:
Both safer pleasures to pursue,
Than staying to converse with you.

[Ladies, Farewell!]

Tegen de liefde

(vert. Jan Heine)

Vervloekt zij de liefde en zij die haar vertrouwen:
Zij geniet van de opbrengst, terwijl anderen
zwoegen.
Zij geeft de lamp aan en wij lenen haar olie.
Zij zaait angst en wij geven aanleiding hiertoe.
Zij voert oorlog en wij wachten de uitkomst af.

Vervloekt zij de liefde en zij die haar vertrouwen:
Zij plaatst de valstrik en wij zoeken de lus.
Zij dreigt met de dood, wij praten haar goed.
Wij spreken eerlijk tegen haar, maar zij verzint
listen. Wij koesteren zorg, zij hoogmoed.

Vervloekt zij de liefde en zij die haar vertrouwen:
Zij doet alsof ze blind is, maar kwetst met
geslepenheid. Zij belooft plechtig verlichting, maar
vergeldt met smart. Zij verzekert opluchting, maar
veroorzaakt verdriet. Zij vraagt naar de waarheid,
maar veracht oprechtheid.

Vervloekt zij de liefde en zij die haar vertrouwen:
De hel is haar hemel; verdriet is haar vreugde.

Vervloekt zij de liefde.

Dames, vaarwel

(vert. Jan Heine en Jan Willem Lignac)

Dames, vaarwel...ik moet er vandoor!
Ook al ben ik weg van jullie leuke gezichtjes,
en waan mij bij jullie als in de hemel -de één om
haar schoonheid, de ander om haar intelligentie-
Zou ik nog langer hier blijven en verliefd worden,
dan zou één van die hemels wel eens een hel
blijken.

[Dames, vaarwel!]
Kon ik er maar één beter leren kennen zonder dat
zij dat doorhad, dan zou ik wel verliefd willen
raken. Maar zodra zij iets vermoedt, raak ik
onherroepelijk gevangen! Vandaar dat ik inzie, dat
wie zich eenmaal geeft, de slippendrager van de
vrouw moet worden!

[Dames, vaarwel!]
Daarom, om dit gevaar te voorkomen en
om mijn gemoedsrust te bewaren,
snel ik het open veld in
om mijn fantasie de vrije loop te laten met
jachthonden en haviken:
Het is in beide gevallen veiliger deze pleziertjes na
te jagen dan nog langer met jullie te blijven praten
[Dames, ik groet jullie!]

Farewell, ungrateful Traitor

(John Dryden, 1631–1700)

Farewell, ungrateful traitor,
Farewell, my perjured swain!
Let never injured creature
Believe a man again.
The pleasure of possessing
Surpasses all expressing,
But 'tis too short a blessing,
And love too long a pain.

'Tis easy to deceive us
In pity of your pain;
But when we love, you leave us
To rail at you in vain.
Before we have descried it
There is no bliss beside it;
But she that once has tried it,
Will never love again.

The passion you pretended
Was only to obtain;
But when the charm is ended,
The charmer you disdain.
Your love by ours we measure
Till we have lost our treasure;
But dying is a pleasure,
When living is a pain.

If Love be Life

(A.W., uit: A Poetical Rhapsody, 1602–11)

If love be life, I long to die,
Live they that list for me:
And he that gains the most thereby,
A fool, at least shall be.
But he that feels the sorest fits,
'Scapes with no less than loss of wits:
Unhappy life they gain,
Which love do entertain.

[If love be life, I long to die.]

[....]

Such is the peace that lovers find,
Such is the life they lead.
Blown here and there with ev'ry wind
Like flowers in the mead;
Now war, now peace, now war again,
Desire, despair, delight, disdain;
Though dead in midst of life,
In peace, and yet at strife.

[If love be life, I long to die.]

Vaarwel, ondankbare verrader!

(vrije vert. Jan Willem Lignac en Jan Heine)

Vaarwel, ondankbare verrader!
Vaarwel, bedrieglijke minnaar!
Laat geen enkel verwond schepsel
ooit nog een man geloven.
Iemand eigen te zijn, is een
onuitsprekelijk genot,
maar ook een te kortstondige zegen
en liefde is te lang een pijn.

Bedriegen is een makkie
met dat gesmacht van jou,
Maar wanneer ik lief wil hebben, laat je mij zitten
en vergeefs op je schelden.
Voor je het weet
is er geen lol meer aan;
En zij die het toch heeft geprobeerd,
zal nooit meer echt lief hebben.

Jouw zogenaamde passie
diende alleen bezitsdrang,
maar zodra de betovering over is,
doe je geen moeite meer om te bekoren.
Jij houdt evenveel van mij als ik van jou,
totdat ik mijn schat heb weggegeven;
Maar sterven is iets moois,
wanneer het leven pijn doet.

If Love be Life

(vert. Jan Heine)

Als de liefde de zin van het leven is, dan verlang ik
naar de dood.
Mogen zij leven, die naar mij luisteren.
En hij, die het meeste baat bij haar (=de liefde)
heeft, is op zijn minst een dwaas.
Maar degene, die aan de pijnlijkste beroerte lijdt,
ontsnapt in ieder geval aan verstandsverbijstering.
Degene, die de liefde koestert, leidt een ongelukkig
leven.

[Als de liefde de zin van het leven is, dan verlang
ik naar de dood.]

[....]

Dat is de vrede die geliefden vinden,
en zo is het leven dat zij leiden,
net als de bloemen in de wei, die door elke wind
heen en weer geblazen worden.
Nu eens is het oorlog, dan vrede, dan weer oorlog;
verlangen naast wanhoop; vreugde naast
minachting;
hoewel levend zijn ze toch dood; vreedzaam en
toch strijdlustig!

[Als de liefde de zin van het leven is, dan verlang
ik naar de dood.]

Ralph Vaughan Williams
Three Shakespeare Songs
(William Shakespeare, 1564–1616)

Full Fathom Five
(The Tempest, I,2: Ariels song)

[Ding dong, bell]

Full fathom five thy father lies;
Of his bones are coral made;
Those are pearls that were his eyes:
Nothing of him that doth fade,
But doth suffer a sea-change
Into something rich and strange.
Sea-nymphs hourly ring his knell:
Ding-dong.
Hark! now I hear them: ding dong, bell.

The Cloud-capp'd towers
(The Tempest, IV,1)

The cloud-capp'd towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve,
And, like this insubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind: We are such stuff
As dreams are made on, and our little life
Is rounded with a sleep.

Over Hill, Over Dale
(A Midsummer Night's Dream, II,1)

Over hill, over dale,
Thorough bush, thorough brier,
Over park, over pale,
Thorough flood, thorough fire,
I do wander everywhere,
Swifter than the moon's sphere;
And I serve the fairy queen,
To dew her orbs upon the green.
The cowslips tall her pensioners be;
In their gold coats spots you see;
Those be rubies, fairy favours,
In those freckles live their savours:
I must go seek some dewdrops here
And hang a pearl in every cowslip's ear.

Full Fathom Five
(vert. Jan Heine)

[Ding dong, bel]

Ruim 5 vadem diep ligt uw vader;
Van zijn beenderen is koraal gemaakt,
Dat zijn parels die zijn ogen waren,
Niets van hem verdwijnt,
Het ondergaat slechts een grote verandering
In iets rijks en vreemds.
Zeenimfen luiden elk uur zijn doodslok:
Ding, dong.
Luister! Nu hoor ik ze: ding dong, bel.

The Cloud-capp'd towers
(vert. Gerrit Komrij)

Zo gaan omwolkte torens, koningshoven,
Gewijde tempels, ja de aardbol zelf
Met al wat daarop is, ooit op in nevel,
En 't laat, vervagend als dit ijl spektakel,
Niet een zucht na. Uit louter dromenstof
Zijn wij gemaakt - wat ons is toegemeten
Ligt in een zee van slaap.

Over Hill, Over Dale
(vert. Cees Buddingh)

Over heuvel en vallei
Over bos en beemd en plas
Over parkland, over hei
Dwars door vuur en struikgewas
Zwerf ik rond, kleine elf,
Vlugger dan het maanlicht zelf,
Ik breng Tatiana's bloemen trouw
Elke ochtend verse dauw.
Primula's zijn haar favorieten;
Let eens op hun kleed: daar zie je
Stipjes als robijnen vonken,
Door haar gunst aan hen geschonken.
Ik zoek dit veld hier op dauwdruppels door,
Er hangt een parel in elk primula-oor.

Gösta Nystroem Tre Havsvisioner

1. Havets hand

(Elmer Diktonius, 1896-1961)

Lång dyning, lång dyning.
Havets hand för så varsamt de stormbrutna
skeppen till vikarnas ro.
Där ligger de lyckliga vrak med småfisk i buken.
Där ligger de stormbrutna skeppen i vikarnas ro.
Lång dyning, lång dyning.
Havets hand för så varsamt de stormbrutna
skeppen till ro.
Lång dyning lullar dem långsamt till ro.

2. Vid havet

(Ebba Lindquist, 1908-1995)

Trots allt det liv jag kämpar för och ber om
Är detta ändå vad jag innerst ville:
Att kasta allt, som är av egen vilja,
Och sjunka ner och dö som våg i havet.
Så kan jag längta efter vila som älskande till
kärleken.
Liksom en klädnad, främmande och lånad,
Ville jag lägga ner det liv jag levat
Och finna vägen hem på havets stigar.
Liksom en klädnad ville jag lägga ner det liv jag
levat
Och finna vägen hem.

3. Havet

(Vilhelm Ekelund, 1880-1949)

O tillflykt, o tillflykt, säkra ro!
Hur själen än har tröttnat,
Du ständigt dock, o hav, i härlighet är nytt.
Hur mångt hjärta glömt vid denna djupa syn,
Hur mången själ har stillnat!
Och mänsklighetens ädle,
Tankens och sångens väldige,
Ha mättat sina själar,
O heliga, o heliga, av dina brus,
Som sjunga i morgonbrus ur Pindaros
Och mörkna med Psaltaren till aftonbrus,
Med Psaltaren till väldigt aftonbrus.

(vert. Bertie van der Meij)

De hand van de zee

Lange deining, lange deining.
De hand van de zee brengt de in storm vergane
schepen behoedzaam naar de rust van de baaien.
Daar liggen de gelukkige wrakken met visjes in
hun buik.
Daar liggen de in storm vergane schepen in de rust
van de baaien.
Lange deining, lange deining.
De hand van de zee brengt de in storm vergane
schepen behoedzaam tot rust.
Lange deining wiegt ze langzaam tot rust.

Bij de zee

Ondanks al het leven waar ik voor vecht en om bid
Is dit toch wat ik ten diepste wilde:
Alles wat van eigen wil is wegdoen,
En verzinken en sterven als een golf in de zee.
Zo kan ik verlangen naar rust als geliefden naar de
liefde.
Als een mantel, vreemd en geleend,
Wilde ik het leven dat ik heb geleefd neerleggen
Om op de paden van de zee de weg naar huis te
vinden.
Als een mantel wilde ik het leven dat ik heb
geleefd neerleggen
Om de weg naar huis te vinden.

De zee

O toevlucht, o toevlucht, veilige rust!
Hoe vermoeid de ziel ook is,
Gij, o zee, zijt in heerlijkheid toch altijd nieuw.
Zo vele harten hebben bij deze diepe aanblik
vergeten,
zo vele zielen zijn tot rust gekomen!
En de edelen der mensheid,
De geweldenaars der gedachte en zang,
Hebben hun zielen gevoed,
O heilige, o heilige, met uw geruis,
Dat in de ochtend ruist in de zangen van Pindaros
En met het vallen van de avond meeruist met het
boek der Psalmen,
Met het boek der Psalmen tot een geweldig
avondruisen wordt.

Ralph Vaughan Williams
Three Elizabethan Part Songs

2. The Willow Song

(Shakespeare, Othello, song of Desdemona)

The poor soul sat sighing by a sycamore tree,
Sing all a green willow;
Her hand on her bosom, her head on her knee,
Sing willow, willow, willow.
The fresh streams ran by her, and murmur'd her
moans;
Sing willow, willow, willow:
Her salt tears fell from her, and soften'd the
stones;
[Sing willow, willow, willow,].
Sing all a green willow must be my garland.

Jos van Amelsvoort
Sept Poèmes

(Paul Verlaine, 1844-1896)

5. Chanson d'automne

(Poèmes saturniens, V)

Les sanglots longs
Des violons
De l'automne
Blessent mon cœur
D'une langueur
Monotone.

Tout suffocant
Et blême, quand
Sonne l'heure,
Je me souviens
Des jours anciens
Et je pleure

Et je m'en vais
Au vent mauvais
Qui m'emporte
Deçà, delà,
Pareil à la
Feuille morte.

Het wilgenlied

(vert. Jan Willem Lignac en Jan Heine)

De arme ziel zat zuchtend naast een vijgenboom
Laat allen de groene wilg bezingen;
Met haar hand op haar borst en haar hoofd in haar
schoot. Zing wilg, wilg, wilg.
Heldere stroompjes liepen langs haar en in het
ruisen weerklonk haar zachte kreunen;
Zing wilg, wilg, wilg:
Haar zoute tranen vielen omlaag op de stenen die
er weker van werden;
[Zing wilg, wilg, wilg,].
Zing allemaal, een groene wilg moet mijn krans
zijn.

Chanson d'automne

(vert. Jules Grandgagnage,
met kleine aanpassingen Jan Willem Lignac)

De lange snikken
Van de
Herfstviolen
Vervullen mijn hart
Met een eentonige
Weemoed.

Benauwd
En doodsbleek, als
De klokken luiden
Herinner ik me
Dagen van weleer
En ik ween.

En ik ga weg
Waar kwade wind
Me heenvoert
Van hier naar daar
Als was ik
Een dood blad.

6. Il pleure dans mon cœur

(Ariettes oubliées, III)

(Romances sans paroles)

Il pleure dans mon cœur
Comme il pleut dans la ville;
Quelle est cette langueur
Qui pénètre mon cœur?

O, doux bruit de la pluie
Par terre et sur les toits!
Pour un cœur qui s'ennuie,
O le chant de la pluie!

Il pleure sans raison
Dans ce cœur qui s'écœure.
Quoi! nulle trahison?..
Ce deuil est sans raison.

C'est bien la pire peine
De ne savoir pourquoi,
Sans amour et sans haine
Mon cœur a tant de peine!

7. Le ciel par-dessus le toit

(Sagesse, III,6)

[geschreven in een gevangenis-cel]

Le ciel est, par-dessus le toit,
Si bleu, si calme!
Un arbre, par-dessus le toit,
Berce sa palme.

La cloche, dans le ciel qu'on voit,
Doucement tinte.
Un oiseau sur l'arbre qu'on voit
Chante sa plainte.

Mon Dieu, mon Dieu, la vie est là
Simple et tranquille.
Cette paisible rumeur-là
Vient de la ville.

Qu'as-tu fait, ô toi que voilà
Pleurant sans cesse,
Dis, qu'as-tu fait, toi que voilà,
De ta jeunesse?

Alphons Diepenbrock

Chanson d'automne (Paul Verlaine)

Dat huilend hart van mij

(vert. Anke Labrie)

Dat huilend hart van mij
Lijkt op de stad bij regen
Wat is toch deze tobberij
Die binnendringt in mij?

O zacht ruisen van de regen
Op de straten en de daken!
Een lamzalig hart een zegen,
O dat zingen van de regen!

Zomaar huilen zonder reden
Dat hart van mij dat walgt ervan
Wat! Nooit onder verraad geleden?..
Zo droefgeestig zonder reden.

Wel de ergste pijn van binnen
Het geen idee hebben waarom,
Noch haten, noch beminnen
En toch zo'n pijn van binnen!

De hemel, daar boven het dak

(vert. Jan Willem Lignac met hulp van
Monika Marissa en Alida Pot)

De hemel, daar boven het dak,
Zo blauw, zo kalm!
Een boom, daar boven het dak,
Zacht wiegende palm.

De klok, in de lucht die ik zie,
luit heel zacht.
Een vogel in de boom die ik zie,
zingt zijn klacht.

Mijn God, dáár is het echte leven,
eenvoud en rust.
En vredig druist het stadse leven
't klinkt hier gesust.

Wat heb je gedaan, ja, jij-daar,
Droef, zonder vreugd',
Wat heb je gemaakt, zeg, jij-daar,
Van j' eigen jeugd?

Tekst en vertaling: zie bij Van Amelsvoort.

INFORMATIE

Heb je belangstelling om in het koor te komen zingen?

Dan kun je vrijblijvend een repetitieavond bijwonen om te kijken of ons koor je aanspreekt. Neem daarvoor contact op met de secretaris.

Wij repeteren elke dinsdagavond van 20.00-22.15 uur in de grote zaal van de Vrije Basisschool, Romeostraat 74, 3816 SE Amersfoort. Daarnaast is het van belang dat er thuis gestudeerd wordt. Jos neemt bij nieuwe leden eerst een stemtest af. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar zangkwaliteit, maar ook of een stem in het koor past.

Voor meer informatie over ons koor kunt u terecht op onze **website**:
www.amersfoortskamerkoor.nl

Ook kunt u contact opnemen met de **secretaris**:

Pauline van Hulst-Kramer
Pieter Pijperstraat 30
3812 CJ Amersfoort
tel. (033) 463 11 37
info@amersfoortskamerkoor.nl

Komende concerten

Wilt u per e-mail op de hoogte blijven van de concerten die door het Amersfoorts Kamerkoor gegeven worden? Meldt u zich dan aan voor de mailinglist via onze website.

Donateurs

Vindt u ook dat het repertoire van het Amersfoorts Kamerkoor bijzonder is en uitgevoerd moet blijven worden, en wilt u ons daarbij helpen? Voor minimaal € 25,- per jaar kunt u donateur worden van ons koor. Wij houden u dan persoonlijk op de hoogte van onze concerten, die u met korting kunt bezoeken. Als u voor € 50,- of meer per jaar donateur wordt, kunt u alle concerten gratis bezoeken. In geval van sponsoring door een bedrijf zal de naam van uw bedrijf in ons programmaboekje worden vermeld.

U kunt zich aanmelden via de website www.amersfoortskamerkoor.nl

Uw bijdrage kunt u storten op de ABN-AMRO-bank:
rekeningnummer 55.33.30.896 t.n.v. Amersfoorts Kamerkoor te Amersfoort.